

bezni — tiste, ki poravnava težave v življenju našem.

Mirú nam je treba, če ga ni, ni sreče in brez „ljubezni, ki vse strpi“, ni mirú ne v hiši ne v soseski, najmanj pa med narodi. In ravno med narodi je treba obeh, ljubezni in mirú: če njiju manjka, lahko so si narodi le napoti, nikar pa da bi si bili podpora v skupnem napredku, v skupnem blagostanju. Če kdo, mi in če komu, narodom želimo, da za-nje napoči kmalu čas njih božiča.

Ali je že blizu? Tega ne vemo, toda česar nam je kakor v pripravo na-nj treba, je to, da se navzememo — da se vsi napolnimo krščanskega duha ter pod krilom ene matere, katoliške cerkve, gremo na delo resnične sprave. Le tako je ona mogoča, tako pa postane potlej h krati resnica petje angeljev: „Slava Bogu na višavah in mir ljudem na zemlji, ki so dobre volje!“

0 potrebi ženitbenske oglasnice.

(Govoril v dež. zboru ces. svet. g. Jerman.)

(Dalje.)

V drugem oziru sem rekel, da se terja ženitbenska pritrtilnica tudi iz ozirov na nevarnost, ki je na kmetih. Ta nevarnost je istinito prav velika; žito se krade na polju, sadje z dreves, grozdje iz vinogradov, drva iz lesov. Kmet ima svoje zemljišče raztreseno in ne more pri vsakem kosu zemljišča stati na straži, vzlasti po noči ne. Kam bi pa tudi s posestvom prišlo in kako vrednost bi imelo, ko bi bilo k vsaki njivi treba postaviti stražnika? Izgodi se, da si naselniki, težaki najmejo kos polja pri kmetu, mal kos; tega nasejejo ali nasadijo z raznovrstnim sadom, kakor je pač v tistih krajih v navadi, in v noči gredo in nakradejo s sosednjih njiv raznega sadú, ter zanesó na svoj najeti kos njive; ne nesó torej svoje tatvine po noči domov, ampak o belem dnevu in ako jih kdo vpraša: odkod? odrežejo se, češ da s svoje najete njive.

Poznal sem posestnike, ki so svoja drevesa z letnim sadjem, črešnjami, aprikozami, mariljicami in poletnimi jabelki kar dali sekati zato, ker se niso nikoli sadú učakali, vse se jim je pobralo, še celo drevesa so polomili. V obližju mest in drugih krajev steró se praviloma vsako zimo plotovi, ograje itd., vse to gre Bog ve, komu v peč, kmetu pa je treba vsako leto na novo graditi. Pri takih okoliščinah ni mogoče kmetu shajati. Ko bi se ti uzroki odstranili, pa bi si nihče ne terjál več ženitbenske potrdilnice. Če je mogoče ljudem kruha in zaslúška dati, nič ne bodo segali po tujem blagu.

Ni zavist, vsled katere se terja, naj bi se ženitbenska pritrtilnica na novo upeljala; nihče ne brani ubogemu možu postaviti si lastnega ognjišča, lastne družine; boj je za obstanek, lastna bramba terja tako omejenje.

Pravi se: vrojena, naravna pravica je, da se sme vsakdo ženiti, ali je tudi vrojena, naravna dolžnost, da vsak oženjen svojo družino, vzdržuje in oskrbljuje. Vsaki pravici sledi dolžnost. Ako pride mož, ki se hoče ženiti, do občine pa ji reče: Ti, občina, moraš me pustiti, da se oženim, tega ne moreš mi braniti, jaz imam naravno pravico do ženitve, lahko pa mu ona po svoji strani reče: Ti imaš pa tudi to naravno dolžnost, svoje ljudi sam prerediti in občina ima pravico oprostiti se pripomoči, podpore.

Tudi sicer ima ta vrojena, naravna pravica svojo mejo. Prva omejitev je od strani očeta, kajti ta mora po občenem drž. zakoniku privoliti maloletnemu otroku, če se naj veljavno zakon sklene; če mu je oče umrl, pa imata jerob in sodnija to ženitbenko privolitev dati. Eden paragraf drž. zakonika našteva uzroke, vsled katerih more sodnija privolitev odreči: manjkanje potrebnega dohodka, dokazano ali občeznano slabo obnašanje, nalezljive bolezni in pogreški, ki so smotru zakona nasproti. V vrsti teh uzrokov stoji na prvem mestu pomanjkanje dohodka, to velja tudi v našem načrtu. Drž. zakonik stoji že čez 70 let v veljavi, pred njim so bile enake postavbe veljale in ni se izgodilo, da bi se bilo veljavi tega paragrafa le kedaj ugovarjalo. Iz tega pa sledi, da odgovarja paragraf občenemu blagu in da je brez vprašanja dobra vpeljatev. Iz tega pa sledi tudi to, da komur je ona postava prav, prav mu mora biti tudi naša ženitbenska oglasnica; kdor pa je zoper našo ženitbensko oglasnico, mora dosledno tudi zoper določbo drž. zakonika in za njeno odstranjenje delati.

Na dalje je omejitev v ženitbenskih zadevah pri vojaštvu in ne samo pri vojaštvu, kar ga neposredno služi, ampak tudi pri onih, ki se stojé v letih odrahtil, ravno tako pri orožništvu, financarjih itd. Tudi v zasebnem življenju terja se samični stan. Veliko gospodarjev, mojstrov in trgovcev terja, da ostane njih družina, pomočniki in podajalci neoženjena. Ako tedaj take omejitve v obče in na drugih straneh obstojé, naš nasvet pač ne more biti nov, je le razširjatev tega, kar je sploh in povsod že v navadi. V ženitbenski pritrtilnici tiči tudi nekaj društvenega in gospodarskega vprašanja, kajti pauperizem (uboštvo) pa socializem sta si blizu v rodu.

(Konec prih.)

Gospodarske stvari.

Les pa polje.

Kmetijstvo pa gospodarstvo bili ste si dosehmal, kar se tiče gospodarjenja, skorej do cela stali nasproti. V resnici pa je tudi lahko, kar temu hasek daje, onemu na škodo, tako n. pr. senca od dreves na mejah, paša v iesovih, go-

jenje zverjadi (ali se naj glešta zajec bolj ali pa lesica?) in še drugo lahko je razdvojila kmeta in gozdnarja. Ali priti mora doba, da odjenjata oba, drug drugemu, na korist, saj je škoda vidna in občutljiva, če se ne najde meja, na kateri si podasta roke.

Da je še mogoče v tem oziru, to je, če se premišljeno odkáže zemljišču tisto opravilo, za katero ga storé lega in druge razmere pripravno, precej napredovati, to se v novem času več ali manj srečno dokazuje.

V prihodnje bo pač še bolj, kakor kedaj treba, da si stavi to vprašanje veliko posestvo pa tudi postavodaja — vprašanje, kako se da napraviti koristno razmerje med lesom in poljem, vodo in kmetovanjem. Za les govori to, da se, če ga človek dobro glešta, splačuje, ne pa tako polje, če se za-nj preveč seka v lesu. Les je za polje potreba, pomanjkanje lesu mu dela veliko škodo.

Vprašanje tedaj: Ali les ali polje? ni po takem prazno, treba ga bo premisliti. Računimo le deset let nazaj, kaj več nese, polje ali les, se ve, pri enaki meri, pa se lahko prepričamo, da je dobiček iz lesa čedalje večji, dobiček od polja pa se manjša. Kjer je tedaj lega zemlje taka, da ugaja lesu, kaže jo izpremeniti po času v les, prave škode se ni iz tega bati.

Les varovati je tedaj sila imenitno za vsakega posestnika, to pa še tem bolj, ker je voda in celo prst v najožji zvezi z lesom. Znano je, da les upliva na toploto; če se les poseka, čisto lahko je mogoče, da postane v takih krajih ali prevelika vročina ali pa tudi prevelika mrzlot. Nasledek tega pa je, da izumrjo v takih krajih nekatera zelišča, nasadi itd., ki so do onih mal veselo rastle. Nič manj pa ni tudi resnica to, da izdihava listje, ki ga je v lesih na jezera, mokroto; vsled nje pa so potlej radi rahli in kratki deži; koliko pa so ti vredni za polje, vemo vsi, posebno tudi v naših krajih, kjer rada suša pritiskuje.

Ali še več, le v lesih zbéra se voda, ki pade v dežju, počasi in se steka v potoke, reke, jezera. Kjer je toraj gosto lesovje, tam ni lahko naglih povodnji, pa tudi hudih ur ne prihaja v tolikem številu in plazov, o katerih se bere toliko v naših časih, ne godi se z lehka veliko, pač pa se prst gnoji, rekel bi, sama in človek si jo obrne lahko v prid tudi za polje. Se vé, da v tem ne smemo pravih mej prestopiti.

Čudovito je, kako les sam za-se skrbi in se obnavlja iz svoje moči, da mu le človek ne dela ovère. Pač si ga smemo obračati v korist, toda pametno; če pa sežemo v tem dalje, kakor je prav, napravimo škodo sebi ali gotovo svojim potomcem. Mi torej prav iz srca želimo, da se tam, kjer še je lesa kaj, tisti obdrži in kar je le možno, obvaruje; kjer pa zemlja ne kaže

več za polje, ali kar je še gosteje, za vinograd, tam se naj skrbi, da se nasadi les, tako drevje, kakor je ravno za dotično zemljišče pripravno.

Dober jesih.

Da boš imel dober jesih iz jabelk, pazi prvič na to, da ga ne boš djál v preveč hladno shrambo, temveč deni ga v tako shrambo, kjer bo zmiraj imel 15 do 20 stopinj toplote, drugič moraš čep v sod zmiraj odprt imeti.

Sejmovi. Dne 28. decembra v Orežju pri Brežicah, v Stradnu, v Vitanju; dne 31. decembra v Gradcu.

Dopisi.

Iz Maribora. (Boj v deželnem zboru.) Tako hudo se že zdavna niso sprijeli nemški liberalci pa naši poslanci v deželnem zboru, kakor se je to zgodilo v sredo, dne 15. dec. Na dnevnem redu je bilo ustanovljenje profesure za verozakon po slovenščino skupaj. Kdor pozna razmere, vedel je h krati, da deželni odbor to nasvetovaje ni imel koristi Slovencev v mislih, enega ali morebiti več slovenskih profesorjev bi na ta način lahko spravili s Ptujске gimnazije. Za to je poslanec za Ptujsko skupino, g. Božidar Raič nasvetoval, naj bi se slovenščina s profesuro za stare jezike združila; odkrivaje še skrivni namen dež. zboru, je temu prav gorke dajal. Na to se vzdigne dr. Ausserer, češ da že dež. odbor s svojim predlogom, naj se sploh profesura za slovenščino ustanovi, Nemcem stori krivico, kajti Ptuj je nemško mesto, v njem mora tudi vse nemško ostati. Grdo pa še prime potem mož, ki se mu že pozna na nosu, čegava kri da teče v njegovih žilah, dr. Heilsberg, g. Raiča ter ga zove renegata, to pa mu je zato, ker se ne piše več Reich, ampak Raič. Čudno, njemu pa bi menda nihče ne rekel, da je renegat, čeprav bi se ne pisal Heilsberg, ampak Heikeles ali enako, kajti tako bi se le prav po svojem pokolenju pisal. V očigled brezobzirnosti, kakor jo kaže deželni zbor s svojim odborom vred, bi za Slovence le kazalo, ko bi namesto v deželni skrbi bila gimnazija na Ptuj v skrbi države. To je tudi ces. svétnik g. Jerman nasvetoval, ali deželni zbor je tudi ta nasvet zavrgel, prav kakor je zavrgel nasvet Raičev. Tedaj ostane pri tem, da se razpiše profesura za verozakon pa slovenščino skup. Pri seji dne 18. decembra bila je zopet huda vojska. Najprej že med liberalcem dr. Reicherjem pa med konservativnim Nemcem Bärnfeindom, potlej pa je še nemški liberalac Posch tudi slovensko ljudstvo grdo napadel, naši poslanci so na to po g. dr. Dominkušu naznanili, da se ne vdeležijo več dež. zbora, če se razžaljivec slov. naroda ne pokara. Dež.